

יום א' י"ט אדר א' תשע"ד

באר הגולה 252

הלכות תפלה סימן צג צג צד

כדי הלוח ארבע אמות, משום ניצוצות. והמתפלל לא (א) ישתין עד שישקה (ג) כדי הלוח ארבע אמות, שכל ארבע אמות תפלתו שגורה בסיו ורחושי מרחשין שפונה: ט *הרוקק, לא ותפלל עד שישקה ארבע אמות. המתפלל, לא ירק עד שישקה ארבע אמות. ורוקא (י) (לד) לרצונו, אבל אם נזדמן לו רק מטר (לה) * (ועין לקמן סימן צז): י' יטוב לתן צדקה קדם (לו) תפלה:

צג קדם שיתפלל צריך לשהות, ובו ד' סעיפים:

א *ישקה (ב) (א) שעה אחת קדם שיקום להתפלל כדי (ב) שיכונן לבו למקום, וישעה אחת אחר התפלה, שלא תהא נראית עליו כמשאוי שממחר לעצת ממנה: **ב** *לא יעמוד להתפלל אלא (ג) באימה והכנעה, (ד) לא מתוך שחוק וקלות ראש ודברים בטלים ולא מתוך פני, אלא מתוך שמחה, כגון דברי תחנומין של תורה, סמוך לגאלת מצרים או סמוך לתהלה לדוד שכתוב בו 'רצון יראי יעשה', 'שומר ה' את כל אהביו': **ג** יאין עומדים להתפלל מתוך דין ולא מתוך הלכה, שלא יהא לבו טרוד בה, אלא מתוך הלכה (א) (ה) פסוקה: הגה והינו נמי כמו מתוך שמחה, פי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב' (טו): **ד** יהעוסק בצרכי צבור כעוסק בתורה דמי, פרוש, (ו) לענין לעמוד מתוכו (ז) להתפלל, שגם זו שמחה היא לו שעוסק בצרכי צבור. 'היגש מפרשים דהינו (י) לענין דאינו צריך לפסק (כ) [ח] להתפלל:

צד צריך לכונן נגד ארץ ישראל, ודין הרוכב או יושב בספינה. ובו ט' סעיפים:

א *בקומו להתפלל, אם היה עומד (א) בחוץ לארץ יחזיר פניו (ב) כנגד ארץ ישראל, (ג) יוכונן גם

באר היטב

[ח] להתפלל. עכ"ט, ועין בשערי תשובה לעיל סימן עא מה שכתבתי בזה: אסור לומר, ולא ידעתי מנין, ובהקדמא פהב המ"א בסימן צו ס"ק ד ובמדינתנו שלובשין סאציל"ס מטר ע"ש: (יא) ישתין. אבל מטר להשתין במקום שהתפלל, ומ"מ מדת חסידות שלא להשתין בתוך ד"א של תפלה, מגלה דף כז, מ"א: (יב) לרצונו. פי' מי שרוקק מן ה"א טייל, ה"א ש: (כ) שעה א'. תרי"ו הוכיחו מאמר דא"ג דבכל מקום דקאמרינן שעה פי' שעה מועטת, ה"א פי' שעה א' מ"ב שעות ביום. ומיהו זמנו לחסידים, ולשאר עם די קעשה מועטת. מ"א: (ג) שיקונן. ה"א ו"ל הנה מתפלל תוך הספר כדי שיכונן מאד. והכל לפי מה שהאדם מרגיש בנפשו. מ"א: (ג) פסוקה. דהינו שלא יעסק בפלפול קדם התפלה, אבל אם עסק בפלפול והתחילו הצבור להתפלל יתפלל עמהם, ובקרט האדנא שאין מכוין כ"כ, מ"א: (ז) להתפלל. נ"ל וקאן נדבר שאין בו טרדה דומיא דהלכה פסוקה, מ"א: (ט) להתפלל. וא"צ להתפלל מנחה שמים בין דבשעת חובתו הנה פטור מן הדין, כ"א וירישה כ"ד סימן שמא ודלא כ"ד בסימן קח סוף יק"ט א ע"ש:

שערי תשובה

באר היטב

מטר בהקדמא³⁶, אש"ל אברהם לקמן בסימן קנח סוף יק"ט ט וחדושי ר' עקיבא איגר: * הרוקק וכו', ורוקא וכו'. עין בסי' אדם דמשמע מדברי דהאי "נדוקא" קאי גמ' ארשא, ולא נהירא, ובמלמדי ובנו יונה גמ' לא נזכר סקלא דנזדמן רק ארוקק אחר התפלה: * ועין בסימן צז. עין במשנה ברוכה. ובא"ה נהה מסתפק דאפשר תכף לאחר התפלה חמירא טפ' ואסור בכל גווי עד שישקה. דבזה לא שיק הטעם משיח טרדה הלב, ופסחית לשין בשלחן ערוך משמע להקל בזה בהתלמיד רבנן יונה:

(לג) כדי הלוח. רוצה לומר, הזמן של הלוח ארבע אמות, (כט) אבל לאחר שישקה שעור זה מתר להשתין אף במקום שהתפלל; ומכל מקום, מדת חסידות שלא להשתין בתוך ארבע אמות של תפלה. (ל) כתב בספר חסידים סימן תתכח, שאין להשתין או לרק במקום שפסקה הם חיה ועוף בבגדה בעוד שהדם מקסה: **ט** (לד) לרצונו. פרוש, מי שרוקק מן ה"א טייל [הוא] ש: (לה) ועין בסימן צז. רוצה לומר, דלפעמים מטר אף בתוך התפלה³⁷: י' (לו) תפלה.

דקתיב "אני בצדק אהנה פניך". (לא) ובאינה קהלות קדושות נתקן המנהג לתן צדקה³⁸ כשמיגיע להפסוק "והעשר וכו' ואתה מושל בכל"³⁹. ויש מקומות שנהגין לקבץ צדקה בעת קריאת התורה, והוא שלא בהגון⁴⁰, דמכשלין על ידי יונה מלשמש קריאת התורה וצניח "ברכו את ה'" וכו': **א** (א) שעה אחת. תלמידי רבנו יונה הוכיחו מאמר, דאף על גב דבכל מקום דאמרינן שעה פרושו שעה מועטת, ה"א פרושו שעה אחת מ"ב שעות ביום. (ב) ומיהו, זה לחסידים, ולשאר עם די בשעה מועטת שישקה קדם שיתחיל, שהיא כדי הלוח שמונה ספחים, כמו שכתוב בסימן צ סוף סוף ע"פ כ. עין שם) כתב בסדר היום: אם יכול להתעכב עד שלא ישרא עשרה בבית הנקנס, טוב לו, עין שם טעמא⁴¹; גם פי השיבה בבית הנקנס הוא מצוה בפני עצמה: (ב) שיקונן. ה"א ו"ל הנה מתפלל מתוך הסודר⁴² כדי שיכונן מאד⁴³, (ג) גם שלא להבליע נקודה, (ג) והכל לפי מה שפירש האדם בנפשו⁴⁴: **ב** (ג) באימה והכנעה. שגאמר "עבדו את ה' ביראה", הינו: התפלה שהיא לנו במקום עבודה עשו אותה ביראה: (ד) לא מתוך וכו'. רוצה לומר, דמצוה מן המבחר שאין עומדים אלא מתוך אימה והכנעה, אלא כיון דאין כל אהר יכול להר להכניס לבו הכנעה ואימה, על כל פנים לא יתפלל מתוך שחוק אלא מתוך שמחה של מצוה⁴⁵ [ב"ח וא"ר]: **ג** (ה) פסוקה. (ז) שאין בה עיון ולא מחלקה, כדי שלא יטרד על ידיה בתפלה⁴⁷. ומכל מקום (ט) אם עסק בפלפול הלכה והתחילו הצבור להתפלל יתפלל עמהם, ובקרט עקשו שאין מכוונים כל כך בתפלה, ולא הזיירו אלא לכתחלה שלא יעסק בפלפול קדם התפלה: **ד** (ו) לענין לעמוד. ובגבד (ו) שיהא דומיא דהלכה פסוקה, שלא יהא בה דבר של טרדה. (ז) ומכל מקום אין לבטל תפלת הצבור משום זה, וכל שכן אם מתוודע שיעבר הזמן דרשאי להתפלל: (ז) לענין וכו'. וכן פסקו האחרונים: (ח) להתפלל⁴⁸. (ט) ואפלו אם יעבר זמן התפלה, אם אין שם מי שישתדל אלא הוא⁴⁹. ועין לעיל סימן ע'. (ט) ואין צריך להתפלל מנחה שמים בשביל תשלומי שחרית⁴⁰, שפנין שבשעת חובתו הנה פטור מנחה מן הדין אין צריך לתשלומין כלל⁴¹: **א** (א) בחוץ לארץ וכו'. פרוש: (ב) בשעומד בחוץ לארץ למזכרה של ארץ ישראל יכון פניו למערב, שהיא כנגד ארץ ישראל, וכשעומד מצד מערב, כמו במדינותינו, יהפך פניו למזרח, וכן בכל הרוחות; וכן הבאור במה שכתב לקמיה: הנה עומד בארץ ישראל יחזיר פניו וכו', הנה עומד בירושלים יחזיר פניו וכו': (ב) כנגד ארץ ישראל וכו'. שגאמר "והתפללו אליך דרך ארצם" (ג) ויכונן וכו'. רוצה לומר, (ג) יכונן לבו אף על פי שאי אפשר לו להחזיר פניו נגדם, ורוצה לומר, שישלש לבו וירצונו כאלו

שער העיון
(ט) מן אברהם: (ג) אלהי רב: (ד) פרי מגדים: (ה) מן אברהם: (ו) מן אברהם: (ז) ורכי"טשה ופרי מגדים: (ח) מן אברהם: (ט) מן אברהם ופרי מגדים: (י) פרי מגדים: (כ) כל האחרונים: (ל) מן אברהם וירישה ביראה ע"ש ומ' וקדושת הפסוק ושי"א, דלא כ"ד לקמן בסימן קכ"ב: (ב) פרישה: (ג) פרישה:

הלכות תפלה סימן צד

ביאורים ומוספים

סימן צד

צריך לבנון נגד ארץ-ישראל, ודין הרובב או יושב בספינה

4) ובמעשה שהיה שהצד הפונה לכיוון המקדש היה בזוית הצפונית מזרחית, ועל ידי קביעת ארון הקודש לכיוון זה יתמעטו מעט מקומות ישיבה בבית הכנסת, הורה הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פי"ט ס"ד וארחות הלכה הע' 14) שאפשר לקובעו באחד מצדדים אלו ולא לקובעו בזוית, כיון שבדורות שלפנינו לא נהגו להקפיד לקבוע את ארון הקודש בזוית המדויקת כנגד מקום המקדש.

5) ואם קבעו את ארון הקודש שלא בצד מזרח, כתב בשו"ת בית שלמה (ח"א סי' כט) שמותר לשנותו לצד מזרח, ואין לחוש שמוריד מקדושת המקום שארון הקודש היה בו, מפני שזה הקדש בטעות ולא נתפס בקדושה. ועוד, שארון הקודש נמצא בבית הכנסת, ובית הכנסת בכללותו לא הורד מקדושהו.

6) אמנם בביה"ל לקמן (סי' קג ס"ה ד"ה שהוא) הסתפק באופן זה שהעמידוהו לדרום או לצפון, האם יתפללו לכיוון מזרח או לכיוון ארון הקודש. וכתב בשו"ת שבת הלוי (ח"י סי' כ) שהעיקר כמו שכתב במשנ"ב כאן.

[משנ"ב ס"ק י']

מצדד בפני-מגדים לומר דיהפך את עצמו לצד הקהל^ז.

7) ואף אם אוהז באמצע ברכה, דעת הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פכ"ג הע' לד) שיעקר רגליו לכיוון מזרח.

[משנ"ב ס"ק יב']

ויצדד פניו לדרום או לצפון^ח.

8) וביאר הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ח ס"א) שאין הכוונה שיעמוד כך כל משך התפילה, אלא שבשעה שמתפלל על החכמה ידרים, ובשעה שמתפלל על עשירות יצפין.

[משנ"ב ס"ק ג]

שיחשב קלבו ורעיונו קאלו הוא עומד במקדש אשר בירושלים במקום קדש הקדשים^א.

1) ומחשבה זו, מבואר לקמן (סי' צח ס"ק א) שיחשוב קודם תחילת שמונה עשרה, שכן בתפילה עצמה צריך שיחשוב את פירוש המילות.

[משנ"ב ס"ק ה]

שנאמר "והתפללו אל ה' הבית הנה"2.

2) ואף כשירושלים בחורבנה, ביאר המקור חיים (ס"א) שכיון שלא זוה השכינה מהכותל המערבי, אפילו בחורבנה יפנו אליו הכל, שהוא תל עולם.

וגם לענין מודים דרבנן, עורר הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה סי' כה אות פ) שיש הרבה שלא מקפידים להשתחוות לצד מזרח, ואף שהשתחויה זו היא מדינא דגמרא, ועל כן מסתבר שלכתחילה צריך להשתחוות לכיוון בית המקדש.

[משנ"ב ס"ק ט]

נהגו לקבוע ההיכל שספיר-תורה בתוכו ככתל מנחה³. ואם אי אפשר לו לקבוע מנחה יקבע בדרום⁴, ועל-כל-פנים לא למערב⁵ וכו', צריך למתפלל להחזיר פניו למנחה⁶.

3) והטעם שנהגו לקבוע את ההיכל בצד שאליו מתפללים, ביאר לקמן (סי' קנא ס"ק יא) בשם הרמב"ם והטור שהוא כדי שיהיו פניהם אל מול ההיכל בשעה שמתפללים.

הַלְבוּת תַּפְּלָה סִימָן צד

(ה) לְמִנְחָה ג *לְמִי שְׁאִינוּ יָכוֹל לְכַנֵּן הַרוּחוֹת, לְכַנֵּן לְבוֹ לְאִבּוֹ שְׁבַשְׁמַיִם: ד *הִיָּה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר אֵין צָרִיף לִירֵד וְלִהְתַּפְּלָל אֶפְלוֹ אִם יֵשׁ לוֹ מִי שְׁתּוֹפֵס חֲמוֹרוֹ, אֶלְא מִתַּפְּלָל (יג) דְרָף הַלוֹכוֹ. וְכֵן אִם הִיָּה בְּסִפְיָה אוֹ עַל-גְּבִי קָרוֹן, (יד) אִם יָכוֹל לְעַמֵּד עוֹמֵד, (טו) וְאִם לֹא יוֹשֵׁב בְּמִקּוֹמוֹ וּמִתַּפְּלָל. 'אוֹ אִם הִיָּה הוֹלֵךְ בְּרַגְלָיו, מִתַּפְּלָל דְרָף הַלוֹכוֹ אִף אִם אֵין פְּנֵיו פְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם, אֶפְלוֹ שְׂלֵא בְּמִקּוֹם סַפְנָה, פִּי אִם יַעֲמֵד וַיִּתַּפְּלָל יִקְשֶׁה בְּעֵינָיו אַחִיר (ו) דְרָכוֹ וַיִּטְרַד לְבוֹ וְלֹא יוֹכַל לְכַנֵּן. 'וְהִכַּל לְפִי הַדְרָף וּלְפִי הַמִּקּוֹם וּלְפִי יִרְאַתּוֹ (ז) וַיִּשׁוּב דַּעְתּוֹ. וַיֵּשׁ מִחֲמִירִין (ז) לְעַמֵּד (י) בְּאַבוֹת', וַרְאוּי לְחַשׁ לְדַבְרֵיהֶם אִם הוּא שְׂלֵא בְּמִקּוֹם סַפְנָה: ה' הִיָּה יוֹשֵׁב בְּסִפְיָה אוֹ בַּעֲגָלָה, אִם יָכוֹל לְעַמֵּד בְּמִקּוֹם הַכְרִיעוֹת עוֹמֵד, כְּדִי שְׂיֵהָא כּוֹרֵעַ מִעַמֵּד וּפּוֹסֵעַ שְׂלֵשׁ פְּסִיעוֹת: הִגָּה אֶף-עַל-פִּי שְׂיוֹשֵׁב (יח) בְּכַל הַתַּפְּלָה, מִכָּל מִקּוֹם אִם אֶפְשֵׁר לוֹ לְעַמֵּד וְעַמֵּד כְּדִי לְקַטֵּם הַכְרִיעוֹת וְהַפְּסִיעוֹת כְּדָרְכָן (כ"י בִּשְׁם ס"ח). וְאִם אִי אֶפְשֵׁר לוֹ, כְּגוֹן שְׂרוֹכֵב עַל הַבְּהֵמָה, (יט) יִתְזַיר (ח) הַבְּהֵמָה שְׂלֵשָׁה פְּסִיעוֹת לְאַחֲרֶיהָ, וְעוֹלָה לוֹ כְּאֵלֶּה פּוֹסֵעַ בְּעַצְמוֹ (הַגְּהוֹת אֶלְפִּי הַחֲדָשִׁים ס"פ תַּפְּלַת הַשָּׁחַר): ו' (כ) 'חוֹלָה מִתַּפְּלָל אֶפְלוֹ שׂוֹכֵב עַל צֵדוֹ, וְהוּא שְׂיִכּוֹל לְכַנֵּן דַּעְתּוֹ (וְאִם אִי אֶפְשֵׁר לוֹ לְהַתַּפְּלָל, מִכָּל מִקּוֹם (כא) יִהְיֶה רַבְבוֹ, שְׂנַאֲמַר 'אִמְרוּ בְּלִבְכֶם עַל מִשְׁפַּכְכֶם' (כ"י בִּשְׁם א"ח וּפְסִיקְתָא): ז' כְּמִי שְׂהִיו לוֹ אֲנָסִים מִכָּאן וּמִכָּאן וּמִתְרַא שְׂמָא יִפְסִיקוּהוּ תַּפְּלָתוֹ אוֹ יִפְסִידוּ מִקְחוֹ, יוֹשֵׁב בְּמִקּוֹמוֹ וַיִּתַּפְּלָל, לְפִי שְׂאִין דַּעְתּוֹ מִיִּשְׁבֵּת עָלָיו, וְאֶף-עַל-פִּי שְׂצָרִיף לְעִשׂוֹת שְׂלֵשָׁה פְּסִיעוֹת בְּסוּף הַתַּפְּלָה יוֹשֵׁב וּמִתַּפְּלָל וְכוֹרֵעַ: ח' לִישׁ לְזַהַר [*] (כב) שְׂלֵא לְסַמֵּךְ עַצְמוֹ (כג) לְעַמֵּד אוֹ לְחַבְרוֹ (כד) בְּשַׁעַת תַּפְּלָה: ט' כְּמִי שְׂהִכְרַח לְהַתַּפְּלָל (כה) מִיִּשְׁב, (כו) כְּשִׂיכּוֹל צָרִיף לְחַזֵּר וְלִהְתַּפְּלָל (ט) מִעַמֵּד, (כז) וַיִּאֲיִנו צָרִיף לְהוֹסִיף בַּה דְּבַר:

ד שם ל ה שם
ו חוספות שם ד רבנו
זתם ח (אהל-מועד)
שם ט ספר אחרות
חיים י טמוני פרק ה
ט הלכות תפלה כ ספר
אחרות חיים בשם
רש"י ל הגהות
טמוני פרק ה
מ פרכות שם ל ב בית
יוסף משפיעות
המרא

באר היטב

העולם. וכתב בכנה"ג אפלו הארון קבוע לרום אחרת צריך להחזיר פניו למזרח. ועין בס"ק שלפני זה: (ה) למזרח. ורש"י פרש איפכא דיעבד פניו לצפון או לדרום ועקר עמידתו למזרח, ונראה יותר נכון לעשות כן, ט"ז: וכתב ב"י שצ"ל לומר, ונראה יותר נכון לעשות כן, ט"ז: פי' ב'אבות'. פי' (י) ב'אבות'. פי' (ט) ב'אבות'. או יתחזיר עצמו ע"ג בהמתו. מ"א: (ט) מ'עמוד. כתב ט"ז: לביטם או לפלון, ע"כ נראה דגם כאן לא יתפלל שנית אלא אם הוא

שערי תשובה

בסוג התפלה אחרי בהכ"נ ע"ש וזכריא ברבי יוסף: [*] שלא לסמוך כו'. וחולה שברי לו שייכל לכון בעמידה ע"י סמיכה יעשה כן, ואם לאו יתפלל מ'ישב, כן כתב ברבי"י בשם מהר"ם עין שם:

(1) דרכו. אכל אם קדם הוא להשיגא ויש לו מי שיאחו חמורו, ירד למטה ויתפלל, וכ"ש כשמהלך ברגליו, דהא בלא"ה צריך להמתין, מ"א: (1) ב'אבות'. פי' שלא ילך או ירכב, אכל כשיושב על הבהמה והבהמה ג"כ עומדת שרי, תר"י מ"א: (2) הבהמה. או יתחזיר עצמו ע"ג בהמתו. מ"א: (3) מ'עמוד. כתב ט"ז: מעולם לא ראינו מגדולים שהתפללו בדרך מ'ישב שהתפללו שנית כבואם

באור הלכה

* מי שאינו יכול לכון הרוחות וכו'. ונראה דטוב שיעבד פניו לצד אחד מצדו, ואם כן, אם הוא עומד נגד מזרח ממילא הצדד הוא לצפון או לדרום, ואם הוא עומד נגד מזרח, אם מצד לימינו למזרח פשיטא דטוב, ואם לשמאלו שהוא מצד, על-כ"ל פנים אל הפסיע, וכן בדרום להפך. כל זה הוא הוצאתי מספר שלחן שלמה: * תיה רוכב על החמור וכו', ואם לאו יושב במקומו ומתפלל. עין במשנה ברורה שכתבנו: ובכל זאת יתחזיר פניו לארץ-ישאל אם אפשר לו. הוצאתי דברי מהר"ם אברהם בסעף-קטן ב שכתב ברוכב על החמור דצריך לצדד פניו לארץ-ישאל, ופשוט שהוא הדין ביושב בספינה, וכל-שכן הוא, דהא בזה מחמיר השלחן-ערוך לכתחלה אם יכול לעמוד לא יתפלל בשיבה. והנה ראיתי בתוספות-יוס"ט פרק ד דברכות משנה ו שכתב בהנה יושב בספינה, דלהכי לא תנא יתחזיר פניו, דאפלו לעמוד אינו צריך אלא יושב ומתפלל, וכמו שכתב הטור סימן צד; ורוצה לומר, דבשלמא רוכב על החמור דקפסיק המשנה דלכתחלה צריך לירד, לכן אפלו אי אפשר לו לירד, על-כ"ל פנים יתחזיר פניו, מה שאין כן ביושב בספינה דמטר לכתחלה להתפלל בשיבה, על-כ"ן אין צריך להתחזיר פניו. ודבריו נפלאים: אחד, מה יענה לתקומים דסביב לה ביושב בספינה דאם יכול לעמוד צריך לעמוד? ועוד, לדבריו ברוכב על החמור, לרבי דסביב לה אין צריך לירד אלא יושב במקומו, אין צריך גס-כן להתחזיר פניו, והלא הרוקח כתב בפרוש להפוך, והביאו בית-יוסף, ומזה נבדא נובע דברי המגן-אברהם בסעף-קטן ב; אלא ודאי דלא תליא תורת פנים בשיבה, והא דלא תני "יתחזיר פניו" לענין ספינה, אפשר דסמך ארישא, וכן פסק הגר"ז בשניהם דיתחזיר פניו. שוב התבוננתי ויש לתרץ דברי התוספות-יוס"ט, דסביב לה דבמה

משנה ברורה

לצד מזרחית-דרומית) אין צריך להדריס, דבלאו הכי פן הוא; גם אי אפשר להצפין, דנראה בהפסח פניו מארץ-ישאל: ד' (יג) דרף הלוכו. מפני שקשה עליו עכוב הדרך ואין דעתו מ'ישבת עליו על-ידי נה"ה: (יד) אִם יָכוֹל לְעַמֵּד וְכוּ'. ורצה לומר, (יח) שאינו יושב¹¹ אלא עומד¹² על רגליו¹³, אכל מכל מקום מהלך בתנועות הספינה והקרון שהולכין בדרך: (טו) וְאִם לֹא יוֹשֵׁב וְכוּ'.¹⁴ ובכל זאת (טז) יתחזיר פניו לארץ-ישאל אם אפשר לו: (טז) וַיִּשׁוּב דַּעְתּוֹ. (כ) ואם קדם הוא להשיגא וממתין עליהם ויש לו מי שיאחו את בהמתו, ירד למטה ויתפלל¹⁵; וכל-שכן כשמהלך ברגליו שצריך הוא לעמוד ולהתפלל, שבעמידה זו לא יטרד לבו ב'ין דבלאו הכי צריך הוא להמתין על השיגא: (יז) לְעַמֵּד בְּאַבוֹת'. דבכרפת 'אבות' הפונה לעכו"ב, ודלקמן סימן קא, ומהלך אינו יכול לכון פ'רף; וכן ברוכב על הבהמה, יעמידה עד גמר ברכת 'אבות', (כא) אכל אין צריך לירד מ'נה: ה' (יח) בְּכַל הַתַּפְּלָה. מפני ביעותא¹⁶; ואם-כן, הנה אמינא דגם במקום הכריעות צריך לישב, קא משמע ל'י'. (כג) והוא הדין כשמהלך ברגליו וראה לעמוד קצת בשעת הכריעות ויפסע לאחוריו שלש פסיעות: (יט) יִתְזַיר הַבְּהֵמָה. או (כג) יתחזיר עצמו לאחוריו¹⁸ על-גב בהמתו, כדרך שהנה נוהג אם הנה בא להפטר

מלפני המלך; ו' (כ) חוֹלָה מִתַּפְּלָל¹⁹. וזמן שאינו יכול לעמוד (כד) יושב²⁰ במקומו ויתפלל²¹; (כה) ואם יכול לעמוד במקום הכריעות כדי שיהנה כורע מעמד, יעמוד שם: (כא) יִהְיֶה רַבְבוֹ. ואפשר דיוצא בזה בדיעבד, ואין צריך לחזר ולהתפלל אפלו אם הכריא בזמן תפלה, מאחר שאנוס הוא עתה. ועין פרי חדש ופרי-מגדים, ועין לעיל בסימן סב סעיף ד במשנה ברורה ובאור הלכה שם²². (כו) ואם אינו יכול לכון דעתו, קורא קריאת שמע לבדה אם אפשר לו, לפי שפונת קריאת שמע אינה אלא פסוק ראשון ובקל יוכל לכון: ח' (כב) שְׂלֵא לְסַמֵּךְ וְכוּ'. (כז) השעם, דתפלה צריכה עמידה, כדלקמן בסימן צח, ועמידה שעל-ידי סמיכה לא חשיבה עמידה. (כח) ולפי זה סמיכה קצת, דהיגו שסומך במקצת שאם ניטל אותו דבר לא יפל, שרי. ויש אומרים השעם, דצריכה להיות באימה, ולפי זה בכל גוני אסור²³, ובמקום הדחק יש להקל בשעם הראשון. ועין לקמן בסימן קמא סעיף א ובמה שכתבנו שם²⁴: (כג) לְעַמֵּד. ולכן יזהר שלא יסמך עצמו על-גבי שטענדער²⁵, וכן בכל מקום שצריך עמידה, כגון בשעה שרואה ספר-תורה נגדו וכל פיוצא בזה: (כד) בְּשַׁעַת תַּפְּלָה. וחולה שברי לו שייכל לכון בעמידה על-ידי סמיכה, (ל) יעשה כן²⁶, ואם לאו יתפלל מ'ישב: ט' (כה) מִיִּשְׁב. והוא הדין (לג) במהלך בדרך: (כו) כְּשִׂיכּוֹל. דהיגו שלא עבר זמנה²⁶: (כז) וַיִּאֲיִנו צָרִיף וכו'. ורצה לומר, דזה לא הני במתפלל בתורת נדבה דקמא לו לקמן בסימן קז דצריך לתדש בה. ולדינא הספימו האחרונים שאין צריך

שער הציון

תרומה: I עמוד קריאה. (יח) עין באור הלכה: (כ) מגן-אברהם ושו"א: (כא) תלמידי רבנו יונה: (כב) שלחן-שלמה: (כג) שלחן-הגבוים: (כד) כפ"מ-משנה: (כה) שם: (כו) בית-יוסף: (כז) עין מגן-אברהם: (כח) מחצית-השקל: (כט) שלחן-שלמה: (ל) ברבי-יוסף: (לא) בית-יוסף ומגן-אברהם בסימן קי סעיף-קטן ח:

